

Pedagogisch Beleids- & werkplan

Vrije Peuterspeelgroep

't Sterrekind

Pedagogisch beleidsplan, september 2012

Bijgewerkt, januari 2021

Namen en adressen

Vrije peuterspeelgroep 't Sterrekind

Gasthuisstraat 55

1791 GK Den Burg

Website: www.sterrekijkertexel.nl

Peuterjuffies:

Meta Maas

dinsdag, woensdag en donderdag

06 48887027

Email: meta@sterrekijkertexel.nl

Contact persoon administratie:

Karina van Damme

06 15455312

Email: karina@sterrekijkertexel.nl

Inhoudsopgave

Namen en adressen.....	1
Inleiding.....	4
A. Pedagogisch beleid: basisprincipes Vrije Opvoeding	5
1. Nabootsing	5
2. Rust, ritme en herhaling.....	6
3. Respect, eerbied en dankbaarheid.....	6
4. Wil en daadkracht	7
5. Ontwikkelen van de zintuigen	7
B. Praktische invulling, pedagogische praktijk	9
1. Pedagogische uitgangspunten.....	9
2. Groepsindeling en begeleiding, aspecten van werkwijze in praktijk	9
3. Dagritme.....	10
4. Jaarritme.....	11
5. Relatie tussen leidster (m/v) en peuter.....	12
6. Doorverwijzen	12
C. Organisatie	14
1. Inschrijving en toelating	14
2. Richtlijnen en regels	14
a. de regels	14
b. de verplichtingen.....	15
3. Contact met ouders.....	15
4. Werkoverleg, ondersteuning.....	16
5. Stichting.....	Error! Bookmark not defined.
D. Formele regelgeving, richtlijnen en protocollen	19
1. Veiligheid, gezondheid en hygiëne.....	19
2. Bescherming privacy	19
3. Klachtenprocedure – voor individuele ouders en de oudercommissie	Error! Bookmark not defined.
4. Inspraakregeling	20
5. Het volgen van de peuters	20
6. Meldcode Kindermishandeling.....	20

Inleiding

Peuterspeelgroep 't Sterrekind werkt op basis van de vrije opvoeding.

De vrije opvoeding is gebaseerd op de antroposofie, een mensvisie die is ontwikkeld door Rudolf Steiner (1862 - 1925). Van wezenlijk belang is de overtuiging dat ieder kind al van voor de geboorte een unieke persoonlijkheid is. Daarom gaat elk kind zijn persoonlijke levensweg en draagt op die manier iets volkomens eigens bij aan de wereld.

Vrije opvoeding betekent niet dat er geen regels zijn en dat de peuters volledig hun gang mogen gaan. Integendeel, de ochtenden in de speelgroep hebben een vaste structuur en er is een vaststaand week- en jaarritme.

Het "vrije" houdt in dat de peuters veel ruimte krijgen voor vrij spel om zo "in vrijheid" hun persoonlijke aanleg in al zijn veelzijdigheid te ontdekken en verder te ontwikkelen. De speelgroep biedt daarvoor een veilige, beschermende omgeving, waarbij wordt gelet op sociale en persoonlijke competenties en het ontwikkelen van normen en waarden, met leidsters (m/v) die zijn geschoold in de vrije opvoeding.

Bij 't Sterrekind kunnen peuters zich sociaal en emotioneel ontwikkelen in het samenzijn met een groep leeftijdsgenootjes. De leidsters stimuleren zelfstandigheid, zelfredzaamheid en zorg voor elkaar. Er is veel aandacht voor samen spelen en plezier maken. Dat helpt om voor anderen open te staan. Het geeft kracht en stimuleert de vindingrijkheid om bij probleempjes te zoeken naar (creatieve) oplossingen. Daarmee ontwikkelen peuters hun wil en ontdekken ze hun eigen unieke vaardigheden, waarmee de basis wordt gelegd voor het doorzettingsvermogen dat een volwassene nodig heeft om daadwerkelijk uit te voeren wat hij zich ten doel heeft gesteld.

Het vrije spel is voor peuters onontbeerlijk. Het dient om belevenissen te verwerken, angsten te overwinnen als oefening in sociaal contact of om iets nieuws te leren.

De leidsters werken aan een goede band met elk kind, zodat het zich veilig en vertrouwd voelt en vanuit die veiligheid de wereld kan gaan ontdekken.

Voor speelgoed en inrichting wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van eenvoudig, natuurlijk en duurzaam materiaal. Dit helpt de peuters bij het ontwikkelen van het basisvertrouwen dat nodig is voor een positieve levenshouding.

Texel, oktober 2016.

NB: bij het opstellen van dit beleidsplan is gebruik gemaakt van de handreiking "Kind mogen zijn...", een uitgave van de bond van Vrije Scholen.

Kinderen in beeld Alle leidsters van peuterspeelgroep 't Sterrekind, zien de kinderen in hun groep, en hebben oog voor hun ontwikkeling. Om ervoor te zorgen dat alle kinderen goed in beeld zijn hebben de leidsters aandachtskinderen. Dit betekent dat de kinderen worden toegewezen aan een

van de leidsters die op hun groep werkt en die ze regelmatig zien, de mentor. Deze leidster is aanspreekpunt voor de ouders. Tijdens het welkomstgesprek wordt ouders kenbaar gemaakt welke leidster hun kind als aandachtskind heeft.

De leidster let bij haar aandachtskinderen op of de kinderen gedijen en ontwikkelen. Bij zorgen over een van de aandachtskinderen volgt de leidster het protocol signalering bijzonder gedrag. Ter voorbereiding van de kindbespreking in de pedagogische vergadering neemt de leidster haar aandachtskinderen door. Zij beslist of een kind besproken moet worden. Eventuele bijzonderheden worden genoteerd op het formulier van de doorgaande lijn. Dit formulier gebruiken we bij de overdracht van de peuterspeelgroep naar de basisschool. De pedagogische vergadering is maandelijks.

De peuterjuffen maken wanneer een kind vier jaar wordt een beeld van het kind en geven dit op papier mee aan de ouders. Ouders kunnen ervoor kiezen dit beeld ook aan de kleuterjuf te geven.

De kinderen worden in hun ontwikkeling gevolgd door een leerlingvolgsysteem, hierin houden wij door middel van observaties bij, hoe de ontwikkeling van het kind verloopt.

Om ook de ouders op de hoogte te houden van de ontwikkeling van de kinderen plannen we bij 't Sterrekind tweemaal een mogelijkheid om met de peuterjuf in gesprek te gaan. Bij BSO "de Sterrekijker" wordt er een gesprek gepland wanneer hier behoefte aan is vanuit de ouders of de leidsters.

A. Pedagogisch beleid: basisprincipes Vrije Opvoeding

De vrije opvoeding richt zich op een aantal basisprincipes of centrale waarden, die de leidraad vormen bij de dagelijkse gang van zaken in de peuterspeelgroep. Het gaat om:

- Nabootsing
- Rust, ritme, herhaling
- Respect, eerbied en dankbaarheid
- Wil en daadkracht
- Ontwikkelen van de zintuigen

1. Nabootsing

Tot ongeveer 7 jaar staan kinderen geheel open voor de wereld. Ze laten die in het volste vertrouwen binnenstromen en treden haar met actieve belangstelling tegemoet.

Peuters zijn gevoelig voor de stemming om hen heen en zeer ontvankelijk voor de innerlijke houding van waaruit opvoeders handelen. Ze vereenzelvigen zich met hun omgeving, bewegen mee en nemen impulsen over. Het zich één voelen met de ouder of verzorger leidt tot nabootsing. Dit nabootsen is geen passief kopiëren of volgzzaam imiteren, maar een bezigheid waarbij het hele organisme van het kind actief betrokken is. Het is een eigen "schepping", die het kind op eigen kracht tot stand brengt. Zelfs een baby die nog geen klanken en gebaren kan nabootsen, beweegt innerlijk mee met elk gebaar en elke stembuiging. Met nabootsen vormen kinderen hun wil. De rol van de

opvoeder is dus niet “domweg” dingen aanleren of opdrachten geven, maar veel meer voorleven: de dingen met aandacht doen, zodat de peuters vanuit enthousiasme mee willen doen.

Pedagogische praktijk: *Eén keer per week bakken de peuters samen met de leidsters broodjes. De hele groep zit rond de tafel. Juf pakt de kom met brooddeeg die ze eerder op de ochtend heeft klaargezet en geeft elk kind een bolletje deeg. Allemaal gaan ze ijverig aan de slag om het deeg te kneden en er een mooi/grappig gevormd broodje van te maken. Wie klaar is legt zijn broodje op het ovenrooster, dat door juf in de oven wordt gezet. Als ze klaar zijn deelt juf de broodjes uit en worden ze gezamenlijk opgesmikkeld. Terwijl de broodjes in de oven staan te bakken, gaat Jan bij het fornuisje met de pannetjes aan de slag om koekjes te bakken. Hij roert, kneedt en bakt. Als zijn koekjes klaar zijn deelt hij ze aan iedereen uit. Hmmm..lekker!*

2. Rust, ritme en herhaling

Jonge kinderen gedijen in een sfeer van rust. Dit betekent niet dat het doodstil moet zijn, dat er geen activiteit is of dat alles heel langzaam moet. Het gaat erom dat de peuters gelegenheid krijgen voor “hun eigen ding” zonder te worden opgeschrikt, afgeleid of opgejut. Momenten van ongestoord spel, niet van buitenaf gestuurd of geleid, waarin ze de wereld kunnen verkennen, indrukken opdoen en verwerken, ontdekkingen doen en in eigen tempo vaardigheden oefenen. In zo’n ongestoorde, bijna ‘dromerige’ sfeer kan ontdekkingsdrang, nieuwsgierigheid en verwondering zich uitleven.

Peuters hebben steun aan een vast volgorde van de dingen, een vaste dagindeling met vaste gewoontes en rituelen. De ochtenden in de speelgroep hebben een eigen ritme, waarin (in)spanning en ontspanning elkaar afwisselen. Het helpt de peuters om thuis te raken in hun eigen lichaam en bij het ontwikkelen van een evenwichtige energiehuishouding. Zo krijgen ze veerkracht. De herhaling maakt herkenbaar, en dat geeft houvast en emotionele veiligheid.

Peuters die kunnen rekenen op vaste patronen krijgen vertrouwen in de wereld. Bovendien leidt herhaling tot goede gewoontes.

Praktijk: *Roos zit op een stoeltje bij de tafel. Ze heeft de hele tijd gespeeld, maar nu ziet ze dat juf het eten klaarzet. “We gaan opruimen en eten” zegt juf. Roos gaat ook helpen. Dan komen alle kinderen aan tafel. Roos ziet de rijstkoeken en de potten met pindaas, honing en appelstroop. Straks mag ze kiezen wat ze wil. Wat zal ze nemen? Als het eten op is, krijgt ze een beker drinken. Daarna opruimen, jassen aantrekken en buiten spelen. Ze weet het precies want zo is het iedere dag.*

3. Respect, eerbied en dankbaarheid

Peuters ontwikkelen respect door te laten zien hoe volwassenen respectvol omgaan met de omringende wereld. Zo oefenen ze het “in eigen waarde laten” van mensen, dieren en planten en dingen. Het biedt ook gelegenheid voor verwondering, aandacht en eerbied. Volwassenen die zo in het leven staan, kunnen zich dankbaar voelen voor wat het leven biedt. Peuters ervaren dat innerlijke gevoel van dankbaarheid.

Praktijk: *Jelmer komt aanrennen en roept al van verre dat er een spin op de muur loopt. “Juf, juf, een spin, daar!”. Hij wijst opgewonden naar een muur in de speelzaal. Alle kinderen rennen er op af. “O”, zegt juf, “die spin is verdwaald en moet weer naar buiten”. Ze pakt het diertje voorzichtig in haar hand en loopt ermee naar de deur. Sommige kinderen willen de spin nog even zien. Anderen zijn vooral opgelucht dat hij nu weg is.*

4. Wil en daadkracht

Een goed ontwikkelde wil is een stevige basis voor het geestelijk en lichamelijk prestatievermogen op latere leeftijd. Wil leidt tot daadkracht. Belangrijk voor de ontwikkeling ervan zijn: stimuleren van eigen activiteiten, aanbieden van herhaling en regelmaat, aanleren van goede gewoontes en de aandacht richten op de omgeving. Kinderen ontwikkelen hun doorzettingsvermogen, geheugen en concentratie in de leeftijdsperiode van nul tot zeven jaar.

***Praktijk:** Mees zit op de grond tussen de blokken. Voorzichtig zet hij de ene blok op de andere.... Steeds hoger. Dan valt plotseling de toren om. Bom! Even schrikt hij van het lawaai en kijkt om zich heen. Dan begint hij opnieuw: blok voor blok, tot de toren weer omvalt. Nu schrikt hij al veel minder en begint snel opnieuw. Steeds hoger tot de toren helemaal klaar is. Hij lacht, kijkt om zich heen en duwt resoluut z'n bouwwerk om. De toren valt rommelend in elkaar. Hij schatert het uit en begint meteen weer te bouwen. Blokje na blokje, totdat...*

5. Ontwikkelen van de zintuigen

De zintuigen verzorgen het contact met onszelf en de buitenwereld. Peuters zijn nog één en al zintuig; alle indrukken komen onbevangen en ongefilterd binnen. Er is nog geen waardeoordeel aan verbonden. Door te waken over de kwaliteit van de zintuiglijke indrukken proberen we die onbevangenheid te behoeden en te behouden. De inrichting van de ruimte en de keuze van alles wat we gebruiken zijn daarop afgestemd. In de vrije opvoeding besteden we vooral aandacht aan de tastzin, levenszin, beweging en evenwicht, waarmee peuters de relatie tussen hun lichaam en de omgeving ervaren. De lichamelijke indrukken leggen de basis voor psychische en geestelijke vermogens op latere leeftijd. Zo is bijv. het vinden van lichamelijk evenwicht een goed referentiekader voor innerlijk evenwicht.

Bij kleine kinderen staat de **tastzin** centraal. Baby's en peuters leren de grens tussen zichzelf en de omgeving "begrijpen" via grijpen, aanraken, betasten. Een goed ontwikkelde tastzin geeft vertrouwen in de wereld, en dat is een belangrijk fundament voor het verdere leven. De leidsters houden er dagelijks rekening mee als ze peuters verzorgen, knuffelen, op schoot nemen. Het leidt ook tot een bewuste keuze van spelmateriaal met een voorkeur voor natuurlijk materiaal van hoge kwaliteit: hout, zand, water, kastanjes, wol, zijde.

Met de **levenszin** ervaren peuters honger en dorst, uitgerust zijn nog moe, en (het ontbreken van) een behaaglijk gevoel. Dit vermogen om de (dis)harmonie binnen je eigen lichaam waar te nemen vormt de basis voor het latere onderscheid tussen "gezonde" en "zieke" situaties in het sociale leven. Baby's en peuters ontwikkelen een gezonde levenszin via goede lichamelijke verzorging, gezonde voeding, een regelmatig dag- en slaapritme en alles wat bijdraagt aan een behaaglijk gevoel.

De **bewegingszin** stelt peuters in staat om te genieten van het spanningsverschil in hun spieren: lopen, kruipen, springen. Van belang zijn zowel grove als fijne motoriek, afgewisseld met momenten van rust. Bevorderlijk zijn ook ritmische bewegingen bij liedjes en kringspelletjes. Is de bewegingszin goed ontwikkeld dan kan een peuter ook meebewegen met de ander. Dit geeft een gevoel van vrijheid en ontwikkelt het vermogen om later ook innerlijk "bewogen" te raken.

Een goed ontwikkelde **evenwichtszin** overwint de zwaartekracht en biedt ruimtelijke oriëntatie. Peuters verkennen, oefenen en veroveren de ruimte rond hun lichaam met het leren van voor, achter, links, rechts, boven, onder. Klimmen, springen, balanceren en bouwen helpen hierbij. Een

goed lichamelijk evenwicht geeft een rustpunt van waaruit je alles kunt overzien; het legt de basis voor innerlijke rust en evenwicht.

Praktijk: *Op tafel staat een kom met meel. De kinderen staan er omheen. Lotte staat vlakbij de schaal en steekt haar handje erin. Haar vingers zijn nu helemaal wit. Ze likt eraan: "Bah vies". Ze kijkt hoe juf deeg maakt. Alle kinderen krijgen een stukje om hun eigen brood te maken. Lotte proeft het deeg. Het smaakt nog steeds niet zo lekker. Ze kneedt en kneedt en dan is het broodje klaar. Juffie zet alle broodjes in de warme oven. Nu gaat het lekker ruiken. De broodjes komen warm en geurend uit de oven. Even wachten tot ze zijn afgekoeld en dan gaan alle peuters hun eigen broodje opeten. Lotte zet haar tandjes in het knapperige broodje: "Nu smaakt het lekker!"*

B. Praktische invulling, pedagogische praktijk

1. Pedagogische uitgangspunten

‘t Sterrekind hanteert de hiervoor genoemde vijf basiswaarden van de vrije opvoeding in de dagelijkse praktijk. Respect voor de eigenheid staat centraal. Elke peuter, hoe verschillend ook, kan rekenen op acceptatie en waardering. De vrije opvoeding vraagt van de leidsters de bereidheid om elke peuter steeds weer open tegemoet te treden.. en toch de grenzen te bewaken. Minder gewenst gedrag proberen ze om te buigen door de peuter af te leiden, bv. door het aanbieden van een andere activiteit.

Belangrijk is dat elke peuter mogelijkheden krijgt aangeboden die bijdragen aan zijn unieke, persoonlijke ontwikkeling. Vanuit hun opleiding weten de leidsters hoe ze daar gericht mee om moeten gaan en hoe ze peuters kunnen stimuleren en ondersteunen in belangrijke aspecten van die ontwikkeling: sociaal-emotioneel, motorisch, cognitief, kunstzinnig en ambachtelijk.

De speelgroep biedt de peuters veiligheid, geborgenheid en vertrouwdheid, waardoor ze zelfvertrouwen krijgen en op zoek gaan naar nieuwe uitdagingen en grotere zelfstandigheid. De leidsters stimuleren dit door de peuters “vrij” te laten spelen en oefenen met de volwassenen als voorbeeld. De vertrouwde dagelijkse bezigheden geven veel aanleiding tot nabootsing: schoonmaken, drinken klaarzetten, tafel dekken, opruimen...

Alhoewel in iets andere bewoordingen door de antroposofische benadering, onderschrijft ‘t Sterrekind met bovenstaande uitgangspunten de 4 competenties uit de Wet Kinderopvang: emotionele veiligheid (zien en horen van ieder kind, open sfeer, vast ritme/rituelen, vaste gezichten, uitwisseling met de ouders), sociale competentie (vrij spelen in groep, gelegenheid tot aangaan van contact/vriendschap en leidster ondersteunt hierbij, respect voor de ander, conflicten samen oplossen, speelgoed delen/samen opruimen), persoonlijke competentie (aandacht voor ontdekken ‘wie ben ik’, er wordt veel taal aangeboden door de leidsters, peuters mogen eigen tempo hebben, eigen keuzes maken, eigen mening hebben, zelfvertrouwen en zelfredzaamheid stimuleren) en overdracht van normen en waarden (‘voorleven’ door leidsters, hebben, uitleggen en hanteren van regels, omgangsvormen en rituelen).

2. Groepsindeling en begeleiding, aspecten van werkwijze in praktijk

1. Groepsgrootte, stamgroep: Ieder kind krijgt de noodzakelijke individuele aandacht. Dat kan doordat de groepen klein zijn, maximaal 14 kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar op een ochtend, begeleid door 2 leidsters. Momenteel hebben we drie groepen: de dinsdag/donderdag-groep en de woensdaggroep. Kinderen verlaten deze stamgroep niet. De kinderen verlaten de stamgroep alleen onder begeleiding van een leidster, als zij buiten of in de grote zaal van de school gaan spelen of als er een uitstapje plaats vindt.

Uitstapjes

2. Ook kan het voorkomen dat er een uitstapje plaats vindt, dan gaan er ouders mee en twee leidsters. Als er gebruik wordt gemaakt van auto’s dan hebben we daarvoor autostoeltjes, zodat kinderen veilig mee kunnen. Er zijn speciale veiligheidsvestjes, waarmee we veilig op weg kunnen. De EHBO tas gaat altijd mee als we op stap gaan. Iedere ouder of begeleider let op de kinderen, die hij of zij in de auto of in de groep heeft.

3. Leidsters van de speelgroep hebben minimaal een volgens de cao Welzijn passende beroepskwalificatie. De leidsters beschikken over een Verklaring omtrent gedrag (VOG). Daarnaast bezitten zij bij voorkeur het certificaat "Rudolf Steiner Pedagogie voor het jonge kind". Coaching kan eventueel plaatsvinden door een gecertificeerd collega van de peuterspeelgroep of de Vrije School.
4. Er kunnen soms gevallen zijn waarin een peuter 4 jaar wordt, maar nog niet helemaal schoolrijp is, of dat een vervolgvoorziening nog niet direct plaats heeft (bijv. Centrum voor Dagbehandeling) of dat de basisschool (bv. in de maanden juni/juli) geen nieuwe kleuters meer aanneemt. In die gevallen kunnen peuters ook na hun 4e verjaardag gebruik maken van de speelzaal, dit gebeurt wel in overleg en indien er ruimte is op de groep.
5. Groepsruimte: De indeling en de aankleding van de ruimte ondersteunen de pedagogische uitgangspunten. De groepsruimte is sober maar gezellig ingericht met natuurlijke materialen. Alle meubilair is op peuterhoogte, met uitzondering van twee stoelen voor de leidsters, het aanrecht, de keukenkastjes en het broodoventje. Direct naast de deur is de seizoenstafel die regelmatig anders wordt ingericht (zie onder: jaarritme). Er staat een uitnodigende kring van kleine blankhouten stoeltjes met daartussen de grote rieten stoel van de leidster. Er is een grote lage tafel met bankjes rondom, waaraan gezamenlijk wordt geknutseld, gegeten en gedronken, etc. Verder zijn er diverse hoeken met speelgoed: het klimhuis vol lekker zachte kussens, de poppenhoek, het fornuisje met potten en pannen, een paar vegers, de bouwhoek met grote houten blokken, de boerderij met houten dieren en stoere houten trekkers, het leesboekje met prentenboeken, etc.
6. Wenprocedure: De ervaring leert dat de ene peuter gemakkelijker en sneller went dan de ander. Ook bij ouders verloopt het proces van loslaten verschillend. Binnen de speelgroep is voldoende ruimte om de gewenningsperiode stapsgewijs op te bouwen, in goed overleg met de ouders. Zo is er de mogelijkheid dat de ouder de eerste paar keer een hele ochtend aanwezig blijft en vervolgens steeds langere periodes wegblijft totdat het kind zich ook zonder ouder voldoende veilig en geborgen weet.
7. De voertaal op de peuterspeelgroep is Nederlands.
8. Binnen de vrije peuterspeelgroep werken we met een educatief middel, een pop, genaamd kabouter Wiebel. De kabouter heeft een vertrouwde plek in de klas en vertelt allerlei verhalen. Aan de hand van de verhalen worden allerlei begrippen benoemd. Middels deze kabouter wordt aan alle peuters in kleine en grotere groepen diverse activiteiten aangeboden op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotionele vaardigheden.
9. Overdracht: Wanneer een peuter de groep verlaat en een start maakt op de basisschool, vindt er een zogenoemde warme overdracht plaats. Gaat de peuter naar De Vrije School Texel Stella Maris en de daaraan verbonden BSO (De Sterrekijker), wordt er pedagogisch overleg gepleegd. Gaat de peuter naar een andere basisschool, kan de informatie uit het kindvolgsysteem desgewenst overgedragen worden. Er vindt geen overdracht plaats tussen 't Sterrekind en een andere BSO dan De Sterrekijker.

3. Dagritme

De ochtend in de speelgroep heeft een vast ritme met momenten van rust en beweging die elkaar afwisselen. Een ochtend is als volgt opgebouwd:

- 8.30 uur De peuters komen binnen en nemen afscheid van hun ouders
Sommige ouders blijven nog even
- 8.45 uur Ochtendkring verzamelt zich in de kring
De kaars wordt aangestoken
De klasse-kabouter begroet alle peuters
Er volgen enkele versjes, ritmisch begeleid door klappen en stampen
De kring wordt afgesloten met het lied over Sterreland
- 9.00 uur Via vrij spel aan het “werk”. De leidsters hebben hun eigen bezigheden. Tussendoor is er iets lekkers voor de peuters, koffie voor de volwassenen en een liedje of verhaaltje.
- 10 uur Etenstijd. Eerst de klas opruimen en tafel dekken. De leidsters maken het fruit schoon, dat de kinderen mee hebben genomen en zetten het sap klaar. De maaltijd begint met het liedje over de *engeltjes*.
- 10.45 uur Tafels opruimen, jassen aan en naar buiten om te rennen, klimmen, fietsen of met emmers en scheppen te spelen in de zandbak.
- 11.30 uur opruimen buiten en naar binnen gaan. Binnen jassen en schoenen uit en handen wassen , bordjes , trommeltjes en bekers op tafel zetten.
- 12.00 uur Verzamelen aan tafel. Tijd om aan tafel te gaan met versje en gezamenlijk te eten.
- 12.30 uur Kabouter Wiebel wordt gedag gezegd, de leidster doet samen met een peuter de deur open en de ouders komen binnen om de peuters op te halen.

4. Jaarritme

Naast het vaste dagritme, is er ook een vast jaarritme. De seizoentafel in de klas wordt aangepast aan het jaargetijde. Er wordt een belangrijke plek ingeruimd voor de jaarfeesten, die je kunt zien als een ketting van kleurige kralen door het kalenderjaar. De verjaardagen van de kinderen en de leidsters worden hierin ingepast.

De viering van de jaarfeesten is bewust zo eenvoudig mogelijk met bijbehorende liedjes, verhaaltjes en spelletjes; altijd zo dichtbij mogelijk bij de eigenlijke datum. Binnen de viering van de jaarfeesten is ruimte voor invulling vanuit specifieke tradities en verschillen in religieuze levensovertuiging. Zitten er peuters in de groep met een andere culturele achtergrond dan wordt daarmee rekening gehouden.

De jaarfeesten zijn:

29 september Michaelsfeest / **herfstfeest**

11 november	Sint Maarten
Eind nov./dec.	Advent (= 4 zondagen voor Kerst)
5 december	Sinterklaas
25-26 december	Kerstfeest/ midwinterfeest
6 januari	Driekoningen
2 februari	Maria Lichtmis
Febr/mrt	Carnaval (in de week van Aswoensdag = 40 dagen voor Pasen)
Eind mrt/apr	Palmpasen (zondag voor Pasen)
April	Pasen/ lentefeest (= zondag en maandag volgend op de eerste volle maan na het begin van de lente)
Eind mei/juni	Pinksteren (= 50 dagen na Pasen)
24 juni	Sint Jan / zomerfeest

5. Relatie tussen leidster (m/v) en peuter

Elke peuter heeft in zijn jonge leven hechtingsfiguren nodig, waarmee hij een gevoelsmatige relatie aangaat. Naast ouders en familieleden is de peuterleidster een belangrijke hechtingsfiguur. De leidsters gaan hier zorgvuldig mee om, wat niet kan voorkomen dat peuters soms zoveel waarde hechten aan wat de leidster zegt, dat ze haar mening belangrijker vinden dan die van hun ouders: “nee mama, juffie zegt..”. Dit hoort bij de ontwikkelingsfase en in verreweg de meeste gevallen is dit een tijdelijk iets. De gehechtheid aan de leidster geeft peuters de veilige basis van waaruit ze dingen durven te ondernemen.

In de peuterspeelgroep proberen de leidsters zich bewust zo te gedragen dat de peuters als groep en als individu voortdurend kunnen merken dat:

- hun aanwezigheid op prijs wordt gesteld
- elkaars eigenheid wordt gerespecteerd
- er vertrouwen is in elkaar
- er vriendelijk met elkaar wordt omgegaan
- er rekening wordt gehouden met elkaar
- geprobeerd wordt elkaar te begrijpen

Omdat de gevoelsmatige relatie tussen leidster(s) en peuter van zoveel belang is, probeert ‘t Sterrekind wisselingen in personeelsbezetting zoveel mogelijk te voorkomen. Dit betekent bij ziekte van één van de vaste leidster bij voorkeur een vaste invalleidster.

6. Doorverwijzen

- 1) Als er sprake is van ontwikkelingsachterstand of gedragsproblematiek (beperken van grensoverschrijdend gedrag): indien een achterstand wordt vermoed of gedragsproblemen worden ervaren wordt met instemming van ouders en eventuele medewerking van ouders in de

thuisituatie, getracht de achterstand in te halen of het probleemgedrag te verminderen d.m.v. acties of afspraken die leidsters en ouders met elkaar afstemmen. Dit zover dit past binnen de mogelijkheden van de speelgroep en de competenties en draagkracht van de leidsters.

Er kan ook gekozen worden voor een doorverwijzing naar de huisarts, een extra consult bij het consultatiebureau of bv. een logopediste.

Leidsters en ouders houden regelmatig contact om het verloop van het proces met elkaar uit te wisselen: is er vooruitgang, is er meer (externe) hulp nodig, of is het 'probleem' opgelost.

- 2) Opvoedingsproblematiek: wanneer de bijzonderheden of handelingsverlegenheid meer lijkt te liggen op het vlak van het opvoeden, wordt er tijdens een gesprek met de ouders samen naar een oplossing gezocht, zo nodig wordt de ouder doorverwezen naar een Opvoedspreekuur bij het Centrum voor Jeugd en Gezin.
- 3) Het kan voorkomen dat er kinderen zijn, die zo ernstig in hun welbevinden en/of veiligheid worden bedreigd, dat wij geen andere mogelijkheid zien dan (met of zonder instemming van de ouders) contact op te nemen met een instantie. Dan stellen wij het belang van het kind voorop. Wanneer er een (ernstig) vermoeden van kindermishandeling bestaat, zullen medewerkers dit melden aan Veilig thuis. Hierbij volgen wij de richtlijnen volgens de Meldcode Kindermishandeling. Deze instantie gaat zorgvuldig met deze informatie om en doet naar aanleiding daarvan nader onderzoek. Wanneer een vermoeden onjuist blijkt te zijn, wordt dit ook gemeld. Wij vinden dat je in dergelijke situaties niet te vaak kunt bellen, maar alleen maar een keer te weinig. We maken ook gebruik van de mogelijkheid om bij Veilig thuis anoniem advies in te winnen over een zorgelijke situatie, hierbij wordt niet de naam van het kind/gezin genoemd. Nogmaals, dit gaat om uitzonderlijke situaties, ons uitgangspunt blijft, om eerst en zoveel mogelijk onze zorgen met ouders te delen en vandaar uit te zoeken naar oplossingen.

C. Organisatie

1. Inschrijving en toelating

Bij 't Sterrekind worden peuters geplaatst vanaf 2-jarige leeftijd. De toelating geschiedt op volgorde van inschrijving. Indien nodig wordt een wachtlijst aangemaakt. Wanneer kinderen 4 jaar worden verlaten ze de speelgroep om (uitzonderingen daargelaten, bijv. wanneer een andere schoolsoort of voorziening passender is bij het kind) naar het basisonderwijs te gaan.

Ouders die bij inschrijving verklaren dat hun kind op vierjarige leeftijd doorstroomt naar de Vrije School, hebben voorrang bij plaatsing. Er is geen noodzaak tot een antroposofische levensovertuiging; kinderen van elke overtuiging en van alle religies of culturen zijn welkom. Ouders moeten zich uiteraard wel kunnen verenigen met een "vrije", antroposofische opvoeding, maar het is niet persé nodig dat hun kind thuis vanuit deze principes wordt opgevoed. Prettig voor het kind is het natuurlijk wel, als er eenheid van opvoedstijl is. Het vergroot de herkenbaarheid en vertrouwdheid en dat geeft een veilig gevoel. In het intakegesprek zal de leidster dit met de ouders uitwisselen.

2. Richtlijnen en regels

Voor ouders die hun peuter naar de speelgroep brengen gelden een aantal regels en verplichtingen:

a. de regels

- Openingstijden van 't Sterrekind zijn: 8.30 – 12.30 uur. Brengen uiterlijk om 8.40 uur, ophalen om 12.30 uur. De peuters nemen zelf brood mee.
- Peuters worden niet zonder toezicht naar buiten gelaten. Een peuter wordt alleen aan 'derden' meegegeven indien dit vooraf door ouders gemeld is.
- Ziekte van de peuter of afwezigheid om andere reden, graag even tijdig melden aan de leidsters. Een kind kan niet naar de speelzaal komen als het meer dan 38,5 gr koorts heeft en/of een besmettelijke ziekte heeft. Bij het (veelvuldig) voorkomen van bepaalde infectieziekten is het belangrijk dat dit in kaart wordt gebracht om verdere verspreiding te voorkomen. Wij verwachten van ouders dat zij bericht geven aan de locatie, wanneer hun kind ziek is en het expliciet te melden wanneer het een infectieziekte betreft. Wij kunnen dan vervolgens een melding doen bij de GGD.
http://www.rivm.nl/Onderwerpen/M/Meldingsplicht_infectieziekten/Welke_infectieziekten_zijn_meldingsplichtig
Mocht een kind op de peuteropvang ziek worden, dan wordt zo snel mogelijk contact opgenomen met de ouders. In ernstige situaties wordt contact opgenomen met de huisarts.
- Peuters komen op vaste ochtenden (één of twee keer per week).
- Als peuters eigen speelgoed meenemen, dat storend werkt in de groep, zal de leidster het wegleggen en aan het eind van de ochtend weer meegeven.
- Kinderen nemen zelf fruit mee, drinken wordt door de leidsters ingekocht en verstrekt. Hierbij wordt rekening gehouden met eetregels en/of diëten die tevoren zijn gemeld. Desondanks is het in uitzonderingsgevallen mogelijk dat een peuter eigen eten/drinken meebrengt.

De leidsters verstrekken in principe geen medicijnen. Indien het absoluut noodzakelijk is dat een peuter toch onder de tijd van de speelgroep medicatie behoeft, dan worden hierover met de ouders afspraken gemaakt, die schriftelijk worden vastgelegd en ondertekend. In dit geval dient een 'overeenkomst geneesmiddelen' te worden ingevuld en ondertekend (formulier 9.5.2).

Bij afwezigheid van pedagogisch medewerkers die geïnstrueerd zijn omtrent de toediening van de

medicijnen, ligt de verantwoordelijkheid voor de toediening tijdens peuterspeelzaaltijd bij de ouders.

Locatieregels ouders

1. de ouder die een handtas meeneemt laat deze niet onbeheerd en toegankelijk voor peuters achter.
 2. Ouders zorgen dat de toegangsdeur altijd na binnenkomst dicht gaat en goed gesloten is.
 3. De ouders nemen de peuter, bij het naar buiten gaan bij de hand, om te voorkomen dat de peuter de straat op rent.
 4. Ouders doen bij het ophalen het hek van het plein goed dicht.
 5. Ouders en derden mogen niet roken op het school- speelplein.
 6. Indien een ander dan de ouders de peuter op haalt, moet dit gemeld worden aan de leidsters. Zij geven het kind niet mee als dit niet is doorgegeven.
 7. Bij verandering in gegevens geven de ouders dit door aan de administratie.
 8. Verjaardagen worden gevierd met kleine, bij voorkeur gezonde traktatie.
 9. Het gebruik van fopspenen en drinkflessen hebben wij liever niet in de peutergroep, dit i.v.m. de taalontwikkeling, maar bij uitzondering in overleg met de leidsters.
- Deze regels zijn opgesteld om de veiligheid van de peuter te kunnen waarborgen.

Locatieregels pedagogisch medewerkers

Algemeen

1. Zieke medewerkers worden vervangen.
2. Pmers zijn op de hoogte van alle protocollen en beleidsstukken en handelen hiernaar.
3. Stagiaires worden ingelicht over voorschriften, regels en protocollen.

Hygiëne

Voor een omschrijving van de taken en richtlijnen die wij hanteren aangaande hygiëne, verwijzen wij naar het document 'Beleid veilige en gezonde omgeving – nov 2021', gepubliceerd op onze website, onder 'protocollen'.

b. de verplichtingen

- Er is een nieuw bekostigingsstelsel. De gemeente Texel is gestopt met de reguliere subsidiering. Ouders die gebruik maken van de speelgroep en beide werkzaam zijn in een betaalde baan, moeten een aanvraag doen bij de Belastingdienst, zij komen in aanmerking voor een verrekening van een deel van de kosten via de Kinderopvangtoeslag. Ouders met 1 kostwinner, kunnen wel aanspraak blijven maken op een verrekening via de gemeente.

3. Contact met ouders

't Sterrekind gaat uit van een gedeelde verantwoordelijkheid voor de opvoeding, waarbij de ouders uiteraard nadrukkelijk gelden als eerste en belangrijkste opvoeders. Daarom is er veel aandacht voor een goed contact met de ouders. Middelen die daarvoor worden ingezet:

- intakegesprek, waarbij ouders of verzorgers informatie ontvangen over de dagelijkse gang van zaken
- via de website
- contact bij brengen en ophalen, waarbij de zorg voor de peuter door de ouder aan de leidster wordt overgedragen en vice-versa. Indien nodig wisselen leidster en ouder bijzonderheden uit. Als een peuter zich niet op zijn gemak voelt, is een ouder welkom om in het lokaal aanwezig te blijven (zie ook onder dagritme)
- eventueel huisbezoek, op verzoek van ouders of leidsters
- oudergesprek, indien gewenst door ouders of leidsters, twee keer per jaar mogelijk
- ouderavonden worden vanuit de speelgroep georganiseerd voor het uitwisselen van informatie, bespreken van een opvoedingsthema of samen knutselen t.b.v. de jaarfeesten
- vieren van jaarfeesten (in sommige gevallen worden ouders hiervoor uitgenodigd)
- informatiemap met belangrijke informatie is permanent aanwezig en ter inzage.
- nieuwsbrief: wordt voor elke vakantie aan ouders uitgereikt. Bevat actuele informatie.
- ouderparticipatie: ouders kunnen vrijwillig meewerken aan allerlei activiteiten: in bestuur, voorbereiding jaarfeesten, etc.
- inloopochtenden voor ouders en belangstellenden

4. Werkoverleg, ondersteuning

De peuterleidsters hebben regelmatig werkoverleg, waarin ze onder meer overleggen over de weekplanning, de praktische uitwerking van pedagogische uitgangspunten, de afstemming van de activiteiten en het contact met ouders, en de Vrije School. Het werkoverleg/pedagogisch overleg vindt een keer in de maand plaats.

Naast het werkoverleg nemen de leidsters op basis van vrijwilligheid deel aan diverse overleggen en studiebijeenkomsten met het docententeam van de Vrije School. Bovendien is er meerdere malen per jaar een werkoverleg met de kleuterjuf.

Coaching

Wat betreft coaching en ondersteuning verwijzen we naar het document coaching op onze website.

De leidsters houden rekening met:

- begeleiding van kinderen in groepsverband op basis van de antroposofie; nastreven van overleg tussen leidsters en ouders; vervullen van functies t.a.v. opvoedingsondersteuning, emancipatie en educatie.
- betrekken van ouders en leidsters bij het vaststellen van het beleid, met dien verstande dat leidsters verantwoordelijk zijn voor pedagogisch handelen vanuit de antroposofie.
- creëren van voorwaarden waardoor de overgang van peuterspeelgroep naar de Vrije school soepel verloopt.

Vrijwilligersbeleid De Sterrekijker

In de Sterrekijker werken we soms met vrijwilligers en stagiaires. Door de ondersteuning van vrijwilligers/stagiaires garanderen we een hoge kwaliteit.

We nemen de vrijwilligers en stagiaires mee in de pedagogische uitgangspunten en andere werkafspraken en vragen van hen deze uit te dragen en net zo te werken als de leidsters. De stagiaires en vrijwilligers worden begeleid door de leidster, die op dat moment in de groep aanwezig is, van tevoren wordt afgesproken wie van de leidsters de stagiaire begeleid, door met de stagiaire de opdrachten door te nemen en contact heeft met de stagebegeleidster. Wanneer een stage ten einde komt, vindt er een evaluatiegesprek plaats tussen de begeleider van de De Sterrekijker, de stagiaire en de begeleider vanuit de opleiding.

De stagiaire is als ondersteuning aanwezig. De vrijwilligers en stagiaires hebben op de groep dezelfde taken als de pedagogisch medewerkers met uitzonderingen in het contact met de ouders. Hierin blijven de vaste pedagogisch medewerkers aanspreekpunt.

Gemaakte afspraken:

- De vrijwilliger/stagiaire moet voorafgaand aan de aanstelling een recente Verklaring Omtrent het Gedrag inleveren, waaruit staat dat bij onderzoek door Justitie niet is gebleken van bezwaren tegen het uitoefenen van de functie; (niet ouder dan 2 maanden voor aanvang)
- De vrijwilliger/stagiaire heeft een goede algemene ontwikkeling (in het geval van vrijwilligers o.a. door het bezit van een opleiding op minimaal het niveau van MBO niveau-2 of gelijkwaardig of van de praktijkschool)
- De vrijwilliger/stagiaire heeft affiniteit en vaardigheid met het werken met kinderen in de leeftijdsgroep van 2,5 tot 4 jaar of 4 tot 12 jr.
- De vrijwilliger/stagiaire heeft interesse in en respect voor het gedachtengoed van de Antroposofie.
- De vrijwilliger/stagiaire ondersteunt de leidster. De leidster verzorgt samen met de vrijwilliger/stagiaire de kinderen.
- De vrijwilliger/stagiaire voert geen welkomstgesprekken en heeft geen gesprekken met ouders wanneer er iets is voorgevallen. De pedagogisch medewerkers blijven aanspreekpunt voor de ouders.
- De vrijwilliger/stagiaire levert haar bijdrage vrijwillig maar niet vrijblijvend. De Sterrekijker verwacht van haar, net als van haar betaalde medewerkers, dat zij zich houdt aan werkafspraken, het pedagogisch beleidsplan en dat zij de kinderen met respect en positief bejegt.
- De vrijwilliger/stagiaire komt zoveel mogelijk op vaste dagen. Het is voor de kinderen belangrijk dat zij zoveel mogelijk bekende gezichten zien.
- De vrijwilliger/stagiaire is niet in loondienst van De Sterrekijker.
- Er dient altijd ten minste één bevoegd pedagogisch medewerker te zijn per klas of per groep. De vrijwilliger/stagiaire is altijd boventallig.

Functieomschrijving vrijwilliger/stagiaire

De vrijwilliger/stagiaire werkt onder leiding van de pedagogisch medewerker en neemt tijdens de werkuren samen met haar de zorg op zich voor de kinderen.

Deze zorg bestaat uit de volgende taken:

- Het schoon houden van de klas, de keuken, de toiletten en eventueel andere schoonmaaktaken.
- De verzorging van de kinderen, met name naar de wc gaan, jassen aandoen, handen wassen, ondersteunen in het spel als dat nodig is, helpen bij activiteiten en spelletjes.
- Onder deze verzorging valt ook het klaar maken van het fruit en het maken van de thee of sap en het doen van de afwas.
- Het (over)zicht houden tijdens het buitenspelen.
- Het meezingen van liedjes en het stimuleren van spel bij de kinderen.
- Het ondernemen van (spel)activiteiten in de klas die eventueel aansluiten bij de seizoenen.
- Het bijwonen en helpen voorbereiden van ouderavonden, werkavonden en feesten die buiten de school of opvang uren gegeven worden

De in overleg in te vullen taken en uren:

- Het doen van boodschappen voor de klas of de groep
- Het verdiepen in de antroposofische pedagogiek.
- Het verdiepen in de jaarfeesten.
- Het volgen van een cursus, studie, of lezing.

D. Formele regelgeving, richtlijnen en protocollen

1. Veiligheid, gezondheid en hygiëne

Terecht worden aan peuterspeelzalen eisen gesteld ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van de peuters die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Deze eisen gelden natuurlijk ook voor 't Sterrekind en daartoe hebben we een 'Beleid Veilige en Gezonde Omgeving' opgesteld, welke is gepubliceerd op onze website onder 'protocollen'. De leidsters zijn bevoegd conform de eisen van de cao Welzijn. De huisvesting moet voldoen aan eisen van (brand)veiligheid en hygiëne. Er wordt jaarlijks een risico- inventarisatie voor veiligheid uitgevoerd door middel van de methode 'Veiligheidsmanagement voor Kinderopvang'. Deze methode is ontwikkeld door Consument en Veiligheid. Met deze methode kan eenvoudig de veiligheid in kaart gebracht worden, om vervolgens, daar waar nodig, maatregelen te treffen. Het verslag is op verzoek, op de locatie in te zien.

Er wordt jaarlijks een risico- inventarisatie voor gezondheid uitgevoerd door middel van de methode 'Risico- inventarisatie Gezondheid voor Kinderopvang'. Deze methode is ontwikkeld door het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid en bestaat uit een inventarisatie, een actieplan en een evaluatie. Aan de hand van de inventarisatielijst kan worden aangegeven hoe risico's op het gebied van gezondheid tot een aanvaardbaar niveau worden gebracht. Gezondheidsrisico's die nog niet goed worden beheerst komen op de actielijst terecht. Voor die risico's worden alsnog maatregelen genomen. Tijdens de evaluatie vergadering/discussie, die wordt gehouden tijdens de laatste praktische vergadering voor iedere vakantie, komt naar voren of de maatregelen in de praktijk werken en of er ook nieuwe risico's zijn ontstaan. Op verzoek, op locatie in te zien. Het toezicht hierop is door de gemeente uitbesteed aan de GGD Hollands Noorden, die jaarlijks een inspectie uitvoert. Het inspectierapport is in te zien op de speelgroep.

2. Bescherming privacy

't Sterrekind gaat zorgvuldig om met persoonlijke gegevens van peuters. Op basis van het inschrijfformulier wordt informatie vastgelegd in onze peuteradministratie. Omdat wij deze gegevens verzamelen, vallen wij onder de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Deze wet is bedoeld om ervoor te zorgen dat de gegevens over personen zorgvuldig worden gebruikt en om misbruik ervan tegen te gaan. Alle gegevens over kinderen zijn daarom alleen toegankelijk voor de relevante medewerkers van 't Sterrekind. Op de locatie worden persoonlijke gegevens in een afgesloten ruimte bewaard. Wanneer uw peuter de peuteropvang verlaat wordt het dossier nog 5 jaar bewaard om administratieve redenen. Verzamelde gegevens over de ontwikkeling van uw kind(eren), worden nog 2 jaar bewaard om deze, indien nodig nog beschikbaar te stellen aan u of, als u daarvoor expliciet toestemming geeft, de basisschool of zorgverleners.

Overleg met derden over een kind vindt plaats na toestemming van ouders (formulier contact derden).

Wanneer de speelgroep gebruik wil maken van bv. foto's van peuters voor de website, wordt vooraf schriftelijk toestemming gevraagd aan de ouders.

Klachtenprocedure (zie pedagogisch beleidsplan BSO)

3. Inspraakregeling

Ouders die intensief betrokken willen zijn bij de peuterspeelgroep, kunnen zitting nemen in de oudercommissie van 't Sterrekind en zo een aanspreekpunt voor andere ouders en directie vormen. Binnen de Wet Kinderopvang zijn er voor de oudercommissie ook verzwaarde rechten vastgesteld (o.a. advisering over openingstijden, pedagogisch beleids- en werkplan, klachtenbeleid, prijsstelling). Wij nodigen ouders van harte uit daar gebruik van te maken en samen met ons de kwaliteit verder te vergroten. 't Sterrekind heeft momenteel een oudercommissie bestaande uit twee ouders van de peutergroep en twee ouders van BSO "de Sterrekijker".

4. Het volgen van de peuters

Door middel van "participerende observatie", waarbij de leidster meedoet en meespeelt met het kind dat ze observeert, wordt bekeken of het kind zich leeftijdsadequaat ontwikkelt, de bevindingen worden genoteerd in het leerlingvolgsysteem. Indien de leidster aanleiding heeft, op basis van haar eigen deskundigheid, dat het kind zich boven of onder het gemiddelde niveau ontwikkelt, wordt er meer gestructureerd geobserveerd.

5. Meldcode Kindermishandeling

Indien er bij de pedagogisch medewerkers een (sterk) vermoeden ontstaat dat er sprake is van kindermishandeling in de gezinssituatie, treedt het protocol Kindermishandeling in werking. Dit protocol geeft de diverse stappen aan die moeten worden genomen om de veiligheid en het belang van het kind voorop te stellen. Zo nodig kan contact worden opgenomen met Veilig thuis en of andere adviserende kenniscentra. Indien nodig wordt er een melding bij Veilig thuis gedaan. Daarnaast zijn werkgevers in de kinderopvang en peuterspeelzalen verplicht contact op te nemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs als zij aanwijzingen hebben dat een werknemer seksueel of ander geweld gebruikt tegen een kind. Het protocol Kindermishandeling is te vinden op de website.

Veilig Thuis, Politie, Jeugdzorg, Vertrouwensinspecteur

- Veilig Thuis Haaglanden: 0800-2000; www.vooreenveiligthuis.nl
- Politie: 0900 8844
Crisisdienst Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties): 070 3 79 51 60
- Vertrouwensinspecteur Inspectie van het Onderwijs 0900 11133111
- Kindertelefoon: 0800-0432
- Vertrouwenspersoon De Sterrekijker

